

Kaya GÜVENÇ **TMMOB Başkanı**

Sayın konuklar, sevgili arkadaşlarım. TMMOB adına hepinizi sevgiyle ve saygıyla selamlıyorum. Sevgili Oda Başkanımız söyledi, 2002 yılında küreselleşmeyi tartışacağız. Şimdi ilginçtir, TMMOB'un bu dönem önemli bazı etkinliklerinde de küreselleşme hep ön planda oldu. Örneğin Sanayi Kongresini bu sene küreselleşme ve sanayi ana başlığıyla düzenledik. Üçüncü Enerji Sempozyumunu da küreselleşmenin enerji sektöründe yapısal değişim programı ve ulusal enerji politikalarıyla değerlendirdik.

Bugün küreselleşme ve Türkiye tarımı ve önümüzdeki günlerde bu devam edecek. Nasıl olmasın ki, Türkiye'de 2001 yılına baktığımız zaman, çok geçmişlere de gitmeyin 2001 yılını sadece gözönüne aldığınız zaman, krizlerle yaşadık ve yine ilginç olan şu; krizlerin nedeni sorulduğunda, herkes kendi olduğu noktadan tanımlar getirdi. Kimisi anayasa kitapçığının ivmesini hesaplamaya kalktı, kimisi tartışmanın niteliği üzerinde durdu. Türkiye'de ancak işçiler, kamu çalışanları, köylüler yani bu ülkenin gerçek sahipleri, tanımda birleştiler ve dediler ki, Türkiye'deki bu kriz işte Türkiye'ye özellikle son 20 yıldan beri dayatılmakta olan IMF ve Dünya Bankası politikalarının sonucudur. Yani bir başka değerlendirmeye, küreselleşme politikalarının sonucudur. Dolayısıyla Türkiye'de, TMMOB ve meslek örgütleriyle birlikte çalışan örgütleri, küreselleşme konusunda odaklaşma ihtiyacını hissettiler bu geçtiğimiz dönemde.

Sevgili Oda Başkanım, küreselleşmeyle ilgili İkinci Dünya Savaşı sonrasına kadar giden bazı konuları aktardı. Biz de yaptığımız çalışmalarda elde ettiğimiz sonuçlardan bazılarını özetle sizlerle paylaşalım.

Küreselleşme denince, küreselleşmenin bir serbestleşme tarafı var. Bu sermayenin, malların ve hizmetlerin serbestleşmesi, serbest dolaşımı anlamına geliyor. Bu belki küreselleşmenin birinci ve bakıldığı zaman da ah ne kadar güzel denilebilecek olan tarafı. İkincisi, sosyal devletin tasfiyesi. Sosyal devletin tasfiyesi, aynı şekilde hemen arkasından özelleştirme kavramını da beraberinde getiriyor. Neden küreselleşme, sosyal devletin tasfiyesine yöneldi? İktisatçı arkadaşlarımız çok daha ayrıntılı incelemesini yapacaklardır. Çünkü 1970'lerde G7'ler adıyla adlandırılan, yedi büyük devletin sermaye gruplarının kâr oranlarındaki düşme, kaçınılmaz olarak İkinci Dünya Savaşı'yla hatta belki ta 1929'lara kadar giden, ama ağırlıklı olarak İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra uygulanan sosyal refah devleti kavramını bir şekilde ortadan kaldırmıştır. Sosyal refah devleti, sermayeyle emekçi sınıfları arasında bir uzlaşmaydı, bir uzlaşmanın adıydı, o uzlaşma sermaye tarafından tek taraflı fethedilmiştir. Çünkü sermaye, kaybetmiş olduğu kârı yeni alanlarda aramak durumundaydı. Neydi bu yeni alanlar? İşte o zamana kadar kamu hizmeti diye adlandırılan ve yurttaşlara bedelsiz olarak sunulması gereken eğitim gibi, sağlık gibi, altyapı hizmetleri gibi hizmetlerdi.

Bugün enerji alanında doğal gaz tartışması yapılacak. Doğal gaz fiyatları el yakıyor. Doğal gaz fiyatları tabii ki el yakıyor. Sadece doğal gaz fiyatları mı el yakıyor? Elektrik fiyatları el yakmıyor mu? İlaç fiyatları el yakmıyor mu? Tarımda birtakım tohumluklar olayı el yakmıyor mu? Girdiler el yakmıyor mu? Yakıyor. Sebep nedir? Sebep son derece basittir. Siz devleti bir ticari işletme olarak kabul eder, yurttaşınızı da bir müşteri olarak kabul ederseniz, yani işte o küreselleşme dediğiniz düzenin sonucu itibarıyla siz sosyal devleti tasfiye etmeye kalkarsanız, bugün doğal gaz fiyatlarını tartışırsınız, bir şey çıkmaz bunun sonunda. Devlet KDV'sini almayıverir, yüzde 18'lik bir ucuzlama olur. Ama tekrar söylüyorum, küreselleşme dediğimiz olayın, ikinci o en önemli taraflarından bir tanesi, sosyal devleti tasfiye olayıdır.

Neden sosyal devleti tasfiye olayıdır? Tekrarlayalım, çünkü uluslararası sermayenin, yeni alanlarda, devletin hizmet olarak götürdüğü alanlara el atma ve oralardan kâr etmek gibi bir dürtüsü vardır.

Küreselleşmeyle ilgili üçüncü olarak söyleyeceğimiz konu da şudur: Uluslararası sermaye kârı ön plana getirince ne yapacaktır? Yeni düzenlemeler getirecektir. Yeni düzenlemeler nedir? Yeni düzenlemeler, kârın en çok elde edilmesini sağlayacak düzenlemelerdir. Bu noktada da ister istemez ulus devletlerin ulusal düzenlemeleriyle çelişecektir. Dolayısıyla küreselleşmenin üçüncü temel niteliği nedir? Sermayenin kendi kurallarını, ulusal kuralların, ulusal düzenlemelerinin yerine getirmesi, dayatması çabasıdır.

Sevgili Oda Başkanına tekrar atıfta bulunuyorum. Küreselleşmenin çıkışında nelerin hedeflenebileceğine ilişkin son derece güzel şeyleri aktardı. Biliyoruz ki, o başlangıçtaki çıkış noktalarıyla, geldiğimiz noktalar ister istemez çok farklı olacaktı. İşte 15 tane yasa, şayet Türkiye'yle IMF arasındaki anlaşmanın koşulu olarak gündeme gelmişse, bahsettiğimiz bu sermayenin gelişmiş ülkelerin ve uluslararası sermayenin kendi düzenlemelerini, ulusal düzenlemelerinin yerine koyma çabasının ve dayatmasının bir sonucudur. Ne ilgisi vardı Şeker Yasasıyla krizin? Şeker pancarı üreticileri mi bu krize neden oldular? Tütün üreticileri mi bu krize neden oldular? Bankalara her gün yeni yeni kaynaklar aktaracaksınız, bu kaynakları yasal düzenlemelere bağlayacaksınız, ama tarım satış kooperatifleri ve birliklerinin devletten yardım almamasını kanun maddesi haline getireceksiniz. Hangisi ulusal düzenlemedir? İşte IMF ve Dünya Bankası ya da daha genel adıyla küreselleşme dediğiniz olayın, en önemli taraflarından birisi budur, dayatmadır. Ve bu dayatmalar için kriz ortamları, onlar açısından son derecede önemlidir.

Sayın konuklar, sevgili arkadaşlarım anımsayınız, kriz ortaya çıktıktan hemen sonra Hükümetin Başbakan yardımcılarında birisi dedi ki, krizler aynı zamanda fırsat dönemleridir. Evet kendileri açısından bu fırsatları son derece iyi değerlendirdiklerini hep beraber üzüler, içimiz yanarak izliyoruz.

Tarım konusunda sayın Başkan gibi yapacağım, sevgili uzman arkadaşlarımızın sözlerini, onların anlattıklarını dinleyip, bilgilerimize yeni bilgiler katmanın arayışı içinde olacağım. Onun için tarımla ilgili ben de hemen hemen hiçbir şey söylemeyeceğim. Ancak tarım tek başına bir olay değil. Türkiye, son 20 yıldan beri üretimden koparıldı. Türkiye'de üretimden koparılanın arkasında bahsettiğimiz o küresel dünya var. Küresel dünyanın içinde, bizim gibi ülkelerin üretimden koparılmasından yarar gören sermayenin talepleri, dayatmaları var. Her alanda olduğu gibi, üretim alanında da bizler ne yazık ki, gelişmiş ülkelerin ve uluslararası sermayenin kuruluşlarının bir anlamda isteklerine uymak durumunda kalmışız. Devletin küçültülmesini yine aynı şekilde ele almanız gerekiyor.

Bizleri, mühendisleri çok yakından ilgilendiren bir başka konu; ulusal bilim ve teknoloji politikaları. Son yıllarda yapılan incelemelerde görülmüştür ki, üç alandaki teknolojiler, 2000'li yılların önemli bir girdisi ve ulusların da kalkınmışlık, gelişmişlik süreçlerini doğrudan etkileyecek alanlar olacaktır. Nedir bunlar? Enformasyon teknolojileridir, yeni biyoteknoloji ve gen teknolojisi, ileri malzeme teknolojileridir. Bunlardan sadece ikincisine, ileri yeni teknolojilere değinirken, gen teknolojisine ve biyoteknolojiye değinme ihtiyacını hissediyorum. Biliyorsunuz Dünya Ticaret Örgütü'nün tarımla ilgili sözleşmesi araştırma geliştirme konusunu kapsam dışı bırakmıştır. Zaten ilginç odur. Dünya Ticaret Örgütü'nün yapmış olduğu özellikle Uruguay Turunun nihai senedinde, araştırma geliştirme alanları bir anlamda bırakılmıştır. Onun da sebebi çok basittir. Araştırma geliştirmeyi esas itibarıyla gelişmiş ülkeler

yapmaktadırlar, çünkü çok büyük kaynaklar gerekmektedir. Bu nedenle de buralar serbest bırakılmıştır, gelişmiş ülkelere biraz daha gelişmişlik yolunda bir imkan tanınsın diye. İlginç olan şudur: Böylesine bir imkanı, bizim gibi ülkeler kullanmayı ısrarla ve inatla reddetmektedirler. Sanayi alanında böyledir, tarım alanında böyledir. Oysa bu alana girmediğiniz takdirde, hangi alan olursa olsun, bilimsel araştırma geliştirmeye, teknolojik yenilemeye girmediğiniz takdirde, ileride de gelişmiş ülkelerin taşeronu durumundan kurtulamazsınız. Onun için ulusal politikalar ve bu yönde geliştirecek olan siyasi iradenin önemi çok vurgulanmak durumundadır, ama bu alanda mutlaka birtakım kaynakların da seferber edilmesi, aynı şekilde önemlidir.

Sayın konuklar, sevgili arkadaşlarım, söylenecek galiba çok şey var, ama dilerseniz şöyle yapalım: Tarım sanayiye, sanayi tarımı, hizmetler başka olayları, her şeyin birbirini etkilediği bir ortamda, çok temel olan olay, Türkiye'nin planlama kavramına, ulusal politikalarına olan ihtiyacını bir kez daha belirtmektir. Bu olmadığı takdirde ve siyasi irade bu yönde tecelli etmediği takdirde, yapacak ne yazık ki çok fazla bir şey yoktur. O nedenle de, her şeyden önce, daha önceleri hepimizde olan, bu toplumda yer etmiş olan bir refleks vardı. O refleks, ülke çıkarı dendiği zaman, ulusal politikalar dendiği zaman, her şeyi o genel çerçevede değerlendirmek ve buna karşı bir tutum alma ve bir tepkide bulunma şekli vardı. Geliniz, Türkiye'de son zamanlarda erozyona uğrayan bu refleksi yeniden kazanmaya çalışalım. Bu refleksi yeniden kazanmadığımız takdirde, birileri gelecek dayatacak, birileri bu dayatmaları kabul edecek ve kabul ederken de dönecek ulusal diyecek ki, hiç merak etmeyin sizin iyiliğiniz için yapıyorum diyecek ve bizler de söylenip yerimizde oturacağız. Hayır söylenip yerinde oturmanın vakti zamanı geçmiştir. Ulusal politikalar ve ulusal çıkarlar açısından kesinlikle ve kesinlikle tepki gösterme ve tepkimizi yerimizde oturup söylememek değil, gerektiği zaman kitlesel, gerektiği zaman siyasal olarak gösterme yeteneğini, refleksini yeniden kazanmak zorundayız. Bunu kazanmadığımız takdirde, ileride çocuklarımıza söyleyecek çok az şeyimiz olacak. Bu refleksin ben buralardan ve alanlardan yeşereceğine olan umudumu, insana olan umudumu yineleyerek hepinize saygılar sunuyorum.